

рольова гра), арт-терапевтичних методів відреагування агресію проти близьких і значимих людей (малюнкові методи, методи роботи з пластиліном, глиною і піском).

За допомогою гри дитина емоційно переживає негативні конфліктні ситуації в родинних стосунках, усвідомлює і проживає образ, гнів, ненависть. Гра дозволяє не тільки пережити ситуацію на символічному рівні, але й допомагає вербалізувати внутрішні переживання і почуття, виконуючи функцію фасілітації і функцію навчання виражати власні емоції і почуття.

Структуровані ігри з введенням в сюжет обмежень і правил сприяють формуванню у дитини почуття відповідальності, соціально нормованої поведінки, поваги до інших.

Таким чином, важливість і значимість використання методів ігрової терапії в соціальній роботі з дітьми важко переоцінити. Саме цей метод найбільш відповідає цьому віковому періоду і сприяє ефективності взаємодії соціального педагога з дитиною.

Список використаних джерел

1. Васильченко О.А. Ігрова терапія як метод соціальної роботи з дітьми шкільного віку/О.А.Васильченко – [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/VKPI_soc_2013_3_17.pdf (дата звернення 04.10.20р.)

ЗВОНАР Н.М.,

КУЗЬМА-КАЧУР М.І.

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДИ

Дослідницька діяльність є вищою формою самоосвіти учня і найбільш ефективною у формуванні предметних компетентностей молодшого школяра. Активна участь молодших школярів у дослідженнях ґрунтується на їхньому природному прагненні до самостійного опанування змістом навчального матеріалу. Дослідницька діяльність сприяє творчій самореалізації дитини, розвитку її інтелекту та критичного мислення, формуванню й удосконаленню вмінь проводити дослідження, самостійно здобувати й застосовувати знання. Формування дослідницьких умінь в дітей – довготривалий та складний процес.

Основу дослідницької діяльності складають:

- розвиток пізнавальних умінь і навичок учнів;
- уміння орієнтуватися в інформаційному просторі;
- уміння самостійно конструювати свої знання;
- уміння інтегрувати знання з різних галузей наук;
- уміння критично мислити.

Поняття дослідницькі вміння визначають як сукупність інтелектуальних і практичних дій, що забезпечують здатність особистості до самостійних спостережень, узагальнення, аналізу процесів і явищ дійсності; до набуття нових знань і застосування їх відповідно до поставленої мети дослідницької діяльності [1, с.3].

Важливо зазначити, що на уроках, побудованих на дослідницьких засадах, у молодших школярів формуються важливі якості особистості: відкритість до думок інших, комунікативна компетентність, інтелектуальна активність, допитливість, незалежність мислення, вміння вести дискусію, проникливість, самокритичність. У процесі дослідницької діяльності молодші школярі оволодівають уміннями бачити проблему, аналізувати твердження і перевіряти отриману інформацію, враховувати думки, висловлені іншими, узагальнювати і синтезувати здобуті знання, робити висновки, приймати оптимальні рішення.

Науковці виділяють такі складники дослідницьких умінь:

- операційні вміння – спостерігати, порівнювати, аналізувати, синтезувати, абстрагувати, узагальнювати, структурувати і систематизувати матеріал, класифікувати, виділяти головне, застосовувати аналогію, робити індуктивні й дедуктивні висновки, установлювати причинно-наслідкові зв'язки, застосовувати знання і вміння в новій ситуації, виявляти проблему, висувати гіпотезу, бачити різні підходи до вирішення проблеми і знаходити оптимальний спосіб її розв'язання, прогнозувати й оцінювати результат;

- технічні вміння працювати з літературою – конспектувати, анотувати, реферувати, складати й використовувати бібліографію, добирати необхідний для дослідження матеріал, організувати експеримент, описувати отриманий експериментальний матеріал, робити висновки й оформляти результати свого дослідження у формі доповіді, реферату, статті;

- організаційні вміння – визначати мету і завдання дослідження, вибирати найефективніші методи і засоби для роботи, здійснювати самоконтроль і саморегуляцію дослідницької діяльності, перебудовувати свою діяльність у разі потреби, аналізувати і контролювати результати своєї діяльності з метою її поліпшення;

- комунікативні вміння – викладати свої думки, вести дискусію, відстоювати власні міркування, встановлювати ділові стосунки з науковим керівником і товаришами, застосовувати прийоми співпраці у процесі дослідницької діяльності (обговорення завдання і розподіл обов'язків, взаємодопомога і взаємоконтроль), виступати з повідомленням про результати дослідження [1, с.4].

Зміст природничої галузі «Я досліджую світ» передбачає застосування методів формування дослідницьких умінь, а саме дослідів, експериментів.

Навчальний дослід – це метод навчання, який за своєю суттю є елементарним навчальним експериментом. Він дає можливість відтворити явище або процес у спеціально створених умовах, простежити за його ходом, побачити ті ознаки, які у природі побачити неможливо. У ході виконання дослідів молодші школярі повинні оволодіти знаннями про: предмети і явища природи, їх взаємозв'язки і залежності (власне предметний результат дослідів); спосіб його виконання (які практичні дії і в якій послідовності здійснюються); прилади і матеріали та їх призначення.

Згідно Концепції нової української школи одним з осередків освітнього середовища є природничий. Куточок природознавства – це осередок дослідницько-пізнавальної діяльності учнів, в якому діти можуть спостерігати за ростом рослин

або створити справжню мурашину ферму для спостереження за життєдіяльністю комах тощо. Також в ньому можна встановити акваріум з рибками. У цій зоні учні вивчають будову сонячної системи і землі, знайомляться з природними та погодними явищами. Тому наповнення осередку стендами, друкованими матеріалами, плакатами, глобусом, макетом сонячної системи і землі та мікроскопом сприятимуть розвитку дослідницьких здібностей дітей [2].

Дослід, є основним методом роботи учнів над дослідницькими проектами, які потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, соціальної значущості, продуманості змісту методів роботи, зокрема експериментальних. Подібні проекти повністю підпорядковані логіці дослідження і мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, її актуальності, а також предмета та об'єкта завдань і методів дослідження, висунення гіпотез вирішення проблеми. Приклади проектів є проекти на теми: «Дослідження властивостей твердих тіл на прикладі граніту, деревини, крейди (за вибором учителя)», «Дослідження властивостей рідин на прикладі води і молока» та ін.

Вчитель повинен враховувати, що в сучасній освіті акцент ставиться на розвиток у дітей здатності самостійно мислити, здобувати та застосовувати знання, чітко обдумувати рішення і планувати дії, співпрацювати у різних за складом групах. Отже, завдання вчителя – поступово й методично формувати дослідницькі навички у своїх учнів.

Список використаних джерел

1. Вашуленко М. Надзвичайну для НУШ актуальність дослідницька має діяльність /М. Вашуленко, С. Дубовик// Учитель початкової школи №9. – 2019– с. 3 – 5.
2. Кузьма-Качур М.І. Розвиток творчих здібностей молодших школярів у процесі формування природознавчих компетентностей: методологічний підхід/ М. І. Кузьма-Качур, М. В. Горват, К.І.Сігетій// Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 72. Т.1: Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 – с. 262 – 266.

ЗОЛОТАР Д.В.,

БАРНА Х.В.

Мукачівський державний університет, Україна

СУТНІСТЬ ДИТЯЧОЇ СУБКУЛЬТУРИ

Дитинство – це особливий стан розвитку в суспільстві і узагальнений суб'єкт, який цілісно протистоїть дорослому світу та взаємодіє з ним на рівні суб'єкт-суб'єктних стосунків. Культура дитинства є двошаровою: один шар – культура створена дорослими для дитини, інший – її власна діяльність. Творчість дорослих дозволяє дитині прилучитись до досягнень історії культури, і через процеси розпредмечування стати культурною людиною. Таким чином, людина є не тільки творцем культури, але і її творінням. Для кожного дитячого віку характерна своя субкультура. У процесі соціалізації дитина засвоює певний обсяг слів і виразів, має

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>